

προσωπικότητος καὶ τὸ σκοτεινὸν ψυχικὸν βάθος τῆς καταπληκτικῆς—ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἀμφισβητουμένης—προσωπικότητος τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅστις κατορθώνει νὰ ἀποκοιμίζῃ ἢ νὰ διεγείρῃ, νὰ παραπλανᾷ, νὰ εὐχαριστῇ καὶ νὰ δαμάζῃ τὸν βυζαντινὸν ὄχλον ὡς εἰς τῶν χαρακτηριστικωτέρων δημαγωγῶν τῆς ἱστορίας.

Κεντρικὴ, ἀφανής, ἀλλὰ σαφὴς γραμμὴ τοῦ ἔργου καὶ διδάγμα εἶναι νὰ καταστῇ συνειδητὴ μία πολλάκις βεβαιωθεῖσα ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ εἰς περιόδους ἐθνικῶν ἀτυχιῶν ἢ συναισθήματος ἐλλείψεως ἐθνικῆς ἀσφαλείας ὁ λαὸς περιπίπτει εἰς κατάστασιν παιδισμού καὶ μὴ λογιζόμενος ψυχραίμως καὶ ἀντικειμενικῶς εἶναι ἕτοιμος νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν κηδεμονίαν παρανοϊκῶν δημαγωγῶν καὶ νὰ ἐμπιστευθῇ ἄνευ ὄρων εἰς αὐτοὺς τὴν τύχην του.

Ὁ συγγραφεὺς, παλαιὸς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος, ὑγιεινολόγος διεθνοῦς κύρους καὶ προσωπικότης εὐρυτάτης παιδείας καὶ πλουσίας κοινωνικῆς δράσεως καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἤδη δημοσιεύσει πρό τιμῶν ἐτῶν καὶ ἕτερον ἱστορικὸν δρᾶμα, τὴν Ἑλισάβετ, τὸ ὁποῖον προδίδει βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅπως καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖνο οὕτω καὶ οἱ «Τελευταῖοι Κομνηνοὶ» εἶναι γραμμένον εἰς στίχους, λόγῳ ὅμως τῆς ἐκτάσεώς των ἀμφοτέρα ὑπὸ τὴν παροῦσαν μορφήν των εἶναι προωρισμένα μόνον εἰς ἀνάγνωσιν καὶ οὐχὶ εἰς ἀπὸ σκηνῆς παράστασιν. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἀμφοτέρα διὰ περικοπῆς καὶ ἀναμορφώσεως νὰ γίνουν ἐπιδεκτικὰ τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας, διότι ὄντως καὶ ἡ σύλληψις καὶ ἡ σύνθεσις τῶν ἔργων καὶ ἡ τεχνικὴ των διαμόρφωσις καὶ ἡ διατύπωσις των συγκινοῦν καὶ τέρπουν καὶ διδάσκουν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

*
* *

ARS GRAECA, **Griechisches Übungsbuch**, Neubearbeitet von Otto Leggewie, Dr. Günther B. Philipp, Dr. Bruno Rosner, Für den Gebrauch in Schulen genehmigt durch Kultusministerium Nordrhein—Westfalen, Cpr. 1969 by Ferdinand Schöningh at Paderborn, σχ. 8 XVIII/237 (Ἀναγνωστικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς διὰ τὰ Γερμανικὰ Γυμνάσια).

Τὸ ἀναγνωστικὸν τοῦτο ἔχει καταρτισθῆ με πολλὴν μεθοδικότητα. Ἡ ὕλη του ἔχει κατανεμηθῆ εἰς 73 κεφάλαια, εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει κατανεμηθῆ ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. Εἰς ἕκαστον κεφάλαιον ἐμπεριέχονται προτάσεις κατάλληλοι διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων καὶ

προτάσεις δι' ασκήσεις με ένδειξεις δια τὸν Διδάσκαλον εἰς ποίων παραγράφων τῆς Γραμματικῆς τὴν διδασκαλίαν ἀποβλέπουσιν αἱ ασκήσεις. Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κεφαλαίου παρατίθενται ἀναγνωσμάτια συνεχοῦς κειμένου συντεθειμένου ἐκ περικοπῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἢ τοῦ Αἰσώπου περιεχομένου διδασκτικοῦ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι καὶ αἱ παρατιθέμεναι προτάσεις ἔχουσιν ἀνθολογηθῆ μετὰ πολλῆς προσοχῆς αὐτούσαι ἢ τροποποιημέναι ἐκ τῶν ἀρίστων συγγραφέων καὶ ἐμφανίζουσιν μεγίστην ποικιλίαν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ παρατιθέμενα ἀναγνώσματα εἶναι τερπνὰ καὶ διδασκτικά. Οὕτω συναντᾶ τις ἀποφθέγματα σοφίας καὶ πείρας ἢ περιφήμους φράσεις ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, γνωμικὰ πάσης φύσεως καὶ προτάσεις περιφήμους ἐκ θρησκευτικῶν κειμένων.

Ἐν εἰσαγωγικῷ κεφαλαίῳ γίνεται κατὰ τρόπον ἐπαγωγὸν ἡ διδασκαλία τῆς γραφῆς μετὰ εἰκόνας γραφῆς ἐξ ἀρχαίου παπύρου καὶ μετὰ σχετικὰς ασκήσεις. Τὸ λεξιλόγιον τῶν 73 τούτων κεφαλαίων παρατίθεται εἰς τὰς σελ. 147—199 ταξινομημένον κατὰ κεφάλαια, δὲν εἶναι δὲ ἀπλοῦν λεξιλόγιον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁδηγὸς Γραμματικῆς. Ἀκολουθεῖ ἐπίσης κατάλογος κυρίων ὀνομάτων μετὰ πληροφοριῶν περὶ ἐκάστου καὶ 20σέλιδος κατάλογος λέξεων μετὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν καὶ τῆς γραμματικῆς τῶν ἐνδείξεως. Ἀξιόλογον πρωτοτυπίαν ἀποτελεῖ ἡ εἰκονογράφησις τοῦ Ἀναγνωστικοῦ διὰ 34 ἀπεικονίσεων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἧτοι ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων ἢ παραστάσεων, γλυπτικῶν ἔργων, ζωγραφικῶν παραστάσεων ἐξ ἀγγείων, πλαστικῶν διακοσμήσεων, νομισμάτων καὶ φωτογραφιῶν διαφόρων τοπίων ἢ μνημείων. Τῶν εἰκόνων τούτων δίδεται ἐν παραρτήματι εἰδικῷ ἢ πλήρης περιγραφή καὶ ἀνάλυσις εἰς τρόπον ὥστε ὁ διδασκόμενος τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων νὰ διδάσκηται παραλλήλως καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν τῶν δημιουργίαν καὶ δι' εἰκόνων νὰ ἀποκτᾶ ἰδέαν τινὰ τῶν τόπων εἰς οὓς διεδραματίσθη ἡ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ αὕτη δημιουργία. Ὁ Ἑλλην φιλόλογος ὁ διδάσκων τὴν Ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπὶ τῇ βάσει ἀναγνωστικῶν συντεταγμένων μετ' ἀντιλήψεις τοῦ παρελθόντος αἰῶνος θὰ αἰσθανθῆ πολλὴν εὐχαρίστησιν διαπιστῶν τὰς προόδους τῆς μεθόδου διδασκαλίας, ἃς ἐμφανίζει ἡ ἔκδοσις τοῦ Γερμανικοῦ τούτου Ἀναγνωστικοῦ.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

*
* *

OTTO VICENZI, **Supplementum litterarum latinarum**, Lateinisches Lesebuch für die 9. Klasse der Musisch - pädagogischen Realgymnasien, I Band : Text, 3. Auflage (nach den Lehrplänen des Jahres 1966 umgear-